

ECM Records –
Hangvető

ECM 2644

Vijay Iyer–Craig Taborn: The Transitory Poems

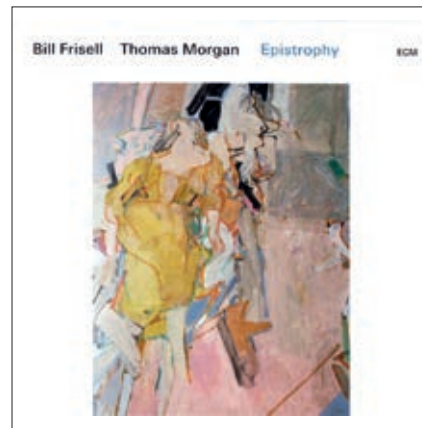
A jazztörténet merész hangszeres produkciói a kézzongorás felvételek – bár a szólószongora-játék is igazi csemege az igényes hallgatók számára. Csaknem minden nagy pianista megpróbálkozott ezzel a formációval gondoljunk csak Chick Corea és Herbie Hancock kettősére, amikor a legtisztább jazzhagyományok találkoztak a latin ritmus- és dallamvilággal. Nálunk alighanem Szakcsi Lakatos Béla és Vukán György kézzongorás játéka emléke él még emlékezetünkben mind a mai napig is.

Most két amerikai zongoraművész – akik természetesen saját együtteseik élén is rendkívül sikeresek – vállalkozott effajta a felvételre engedve a különlegességeket egyébként is favorizáló kiadó csábitásának. Milyen szívet melengető érzés számunkra: a The Transitory Poemst a Liszt Ferenc Zeneakadémia nagytermében rögzítették tavaly március 12-én. A lemezen elhangzó kompozíciók mindegyikét a két előadóművész jegyzi, egyetlen Geri Allen-szerzemény színesíti még a produkciót. Rövid témák, hosszú improvizációk. Az elhangzó nyolc tétel felét az általuk nagyra becsült, az elmúlt években elhunyt zseniális zongorista-zeneszerzők, Muhal Richard Abrams, Cecil Taylor és Geri Allen, valamint egy afroamerikai képzőművész, Jack Whitten emlékének szentelték.

Vijay Iyer indiai származású amerikai zongoraművész-zeneszerző, akit az évtized elejétől a Jarrett-Mehldau vonal szerves folytatójaként méltatnak. Számos megmérettetésben lett első, akár mint zeneszerző, előadóművész vagy zenekarvezető. Craig Taborn változatos „előlétele” során az amerikai jazzvilág sok kiemelkedő képviselőjével szerepelt James Cartertől Chris Potterig, Steve Colemantól Dave Douglasig.

Kettejük találkozása a 2000-es évek elején történt Roscoe Mitchell Note Factory nevű kilenctagú együttesében, amelyben a megkomponált zenei anyag mellett nagymértékben volt lehetőség az egyéni és kollektív improvizáció számára. Saját bevallásuk szerint a duó abban a közegben született, de csak most valósulhatott meg. Nem könnyen emészthető zene, de megéri az odafigyelés. A két kiemelkedő pianista lenyűgöző hangszertudása és ötletgazdagsága, a kettejük közötti elképesztő összhang teszi egyedülállóvá ezt az albumot. Időközben mindketten az ECM-hez szerződtek, és ez reményt ad alkotókedvük további kiteljesedésére bármilyen felállásban is muzsikálnak majd a jövőben.

Márton Attila

ECM Records –
Hangvető

ECM 2626

Bill Frisell–Thomas Morgan: Epistrophy

Megszokhattuk már, hogy a világelsők között számon tartott kiadó koncepciója szerint az általuk publikált zenei anyagot nem kísérik szöveges értékelések, legfeljebb szebbnél szebb fotók. Így van ez most is, de akad két kivétel. Az egyik az, hogy a lemezborító nem komor, északi hangulatot áraszt, hanem Charles Cajori neves amerikai művész 1980-ban készített Epistrophy című derűs, nonfiguratív festménye díszíti, amelyet Thelonious Monk azonos című kompozíciója (egyben az album címadó darabja) ihletett. A másik, talán még fontosabb egy apróbetűs mondat, amelyből megtudhatjuk, hogy ez az album a két művész 2017-ben kiadott Small Town című lemezének folytatása (Gramofon, 2017 őszi szám). Persze mindez az adatok gondos mérlegelése révén is kiderülhet, ugyanis az élő felvételeket éppen úgy 2016 márciusában a híres New York-i Village Vanguard-ban rögzítették, mint az előző lemez esetében. A repertoár megválasztása annyiban különbözik, hogy itt egyáltalán nincs saját szerzemény, annál inkább a nagy jazzikonok (Monk, Paul Motian, Billy Strayhorn) standardekké nemesült kompozíciói, és a Nagy Amerikai Daloskönyv örökzöldjei Jerome Kerntől és másoktól.

Frisell sokirányú érdeklődését, jó értelemben vett eklektikus művészetét korábbi lemezeinek tucatjai igazolják. Működése azért rendkívül szimpatikus, mert azt nem korlátozza semmilyen üzleti megfontolás: az alapanyag lehet jazz, blues, rock vagy country, ő mindenből képes saját művészetét létrehozni. A korábbi albumon hallhattunk például Fats Domino-slágert és ez a lemez sem lehet megkakukktojás nélkül: a country zene olyan gyöngyszemei, mint a Red River Valley és a Save the Last Dance for Me hangzanak el sajátosan „frisellesítve”.

A nagy gitárművész és a tőle három évtizeddel fiatalabb partnere lebilincselő zenei dialógusa ezeken a felvételeken is olyan kreativitást mutat, amely páratlan az ilyen puritán fellépések esetében. Csak a húrok beszélnek ezen a bensőséges kamarazenei felvételen...

Persze még inkább lehetetlen elfogódottság nélkül írni erről a lemezről, mert mindössze néhány hete adott felejthetetlen koncertet Bill Frisell a Fesztivál Színházban, ahol partnere ugyan nem Thomas Morgan, hanem egy izlandi basszusgitáros, Skúli Sverrisson volt, de a produkció minden vonatkozásban erre a két lemezen rögzített zenei materiára rimelt.

Márton Attila

ACT – Hangvető

ACT 9883-2

Gwilym Simcock: Near and Now

Az egyszerű és az összetett zenei minőségek váltakoztatására építi fel az ACT-nál megjelent új lemezét a walesi csodazongorista, Gwilym Simcock. Csak őt halljuk játszani és csak akusztikus zongorán. A 38 éves Simcock a fantasztikusan magas színvonalú brit jazz mezőnyéből is kiemelkedik. Először 2010-ben járt a Műpában (a később The Impossible Gentlemen nevet felvevő kvartettel), ami után világszínvonalat emlegetett az egyik kritika, és azt, hogy az expresszivitás mellé nála elképesztő technika társul: a két kéz „szereposztása” messze túlmutat a bal kéz–kíséret, jobb kéz–melódia képletén. A klasszikus zenei kifinomultságot is mindig emlegetik vele kapcsolatban, klasszikus hangszerelésű zenekarra is komponál. Időközben Simcock szintet lépett: évek óta Pat Metheny zenekarának tagja, 2011-es szólólemeze pedig rengeteg díjat és elismerést hozott neki. A *Near and Now*, második akusztikus zongoralemeze hallatlanul jól áttekinthető szerkezetet mutat: három darab, mindegyik háromtétéles – Simcock sikerének egyik titka mindig is az intenzív törekvése volt a történetmesélésre. A darabok karaktere is jól megkülönböztethető, ráadásul Simcock ajánlásokkal is segíti a hallgató fantáziájának iránykeresését: az elsőt a zongorista kolléga Billy Childs, a harmadikat a brazil legenda Egberto Gismonti tiszteletének szenteli, a második pedig tételenként kap egy-egy dedikációt. Ez Simcock felvételei közül talán a leginkább pianisztikus album, ezért is találó a címe: a nagy struktúrák, a számcímek és dedikációk adta asszociációk közben is fizikális, testközeli zenélés tanúi vagyunk, valóban nekünk játszik, és mesél. Az albumot hallgatva később figyeltem fel csak rá, hogy ezek a felvételek otthon, a lakásában készültek, ugyanis éppen ezt a közvetlenséget tette meg programmá. A szépségről szóló darab tetszik nekem a legjobban, a „gismontis”, a távoli világokat idéző egy kicsit „sok”, nem tudja teljesen elkerülni a szóló zongorázásban mindig benne rejlő zakatolós monotonia veszélyét. Felrémlik, hogy egy kicsit mintha magát szórakoztatná meg a zongorájával beszélgetne, de ha jobban odafigyelünk, észrevesszük az invocációkat, utalásokat. Ha külön-külön hallgatja meg az ember a három művet, akkor az egyes darabok és tételek minden pillanatra izgalmakat tartogató erényei jobban kibomlanak.

Zipernovszky Kornél

BMC Records –
MG Records

BMC CD 268

Aki Takase Japanese: Thema Prima

Újabb szenzációs névvel büszkélkedhet a BMC: a hetvenedik születésnapját ünneplő Aki Takase a magyar fővárosban rögzítette friss lemezének anyagát, és természetesen koncertet is adott kvintettjével az Opus Jazz Clubban. Az Osakában született zongorista/komponista klasszikus zenét tanult. Előbb a kortárszene foglalkoztatta, majd érdeklődése fokozatosan az avantgárd rögtönzés és a free jazz felé fordult. Kezdetben hazájában szerzett hírnevet zenei kísérletezései, majd bekapcsolódott a nemzetközi jazzéletbe. Játszott például David Murray-vel és Dave Liebmannal, de legfontosabb zenei kapcsolata természetesen férjéhez, Alexander von Schlippenbach pianistához, a német szabad jazz kimagasló alakjához köti. Takase 1987 óta él Berlinben.

A japán muzsikus a fékezhetetlenül kreatív utolsó mohikánok egyike, akinek minden megszólalása komoly figyelmet igényel. Bajos eldönteni, inkább fölényesen invenciózus, virtuóz játéka vagy jazzstílusokat és zajokat, recsegéseket bricolage-szerűen egymás mellé rakosgató dekonstruktív szellemisége nyugtázza le jobban hallgatóját. Új, Japanic nevű kvintettjével például arra vállalkozott, hogy megidézi a nagyrészt elfeledett amerikai zeneszerző, Conlon Nancarrow szellemiségét. Az élete nagy részében mexikói elvonultságban élő Nancarrow emberi kéz számára technikailag szinte megoldhatatlanul bonyolult szerzeményeit gépzongorára írta. Ez a zenei világ ötvöződik az új Takase-lemezen egyéb intertextuális motívumokkal, így a korábban már egy másik lemezen életre keltett Fats Waller stride-játékával a Madam Bum Bum című szerzeményben. Takase mostani vállalkozásában fontos szerep jut a zenén túli zajoknak is (Traffic Jam, Monday in Budapest stb.), valamint torzított slágerélményeknek, gutturális rappelésnek és beszédnek (Wüstenschiff), jelezve, hogy számára a muzsika fogalma nem szűkíthető a hangstúdiók és koncerttermek falai között megszólaló „szép” hangokra. Hasonlóan az olyan experimentalistákhoz, mint Mikotaj Trzaska (Danziger Strassenmusik) az utca zöreijeit is beemeli kompozícióiba. Erről DJ Illvibe gondoskodik lemezjátszóival és elektromos zajkeltőivel az új kvintettben. Szín pompájában vidám zene, mely egyetlen más mester vegykonyhájában sem születhetett volna meg, csakis Aki Takaséban.

Máté J. György

Modern Art Orchestra Plays the Music of János Ávéd: The Fruit of the Spirit

Tom-Tom Records
TTCD 305

A MAO roppant sokrétű munkásságának egyik eleme az az évek óta tartó dicséretes gyakorlat, amelynek során a zenekar számos – komponista vénával is megáldott – tagjának saját szerzeményeiből összeállított projektet mutatnak be koncerteken – és lehetőleg lemezen is. Ezúttal egyik vezető szólólistájuk, egyben a hazai jazz kiemelkedő képviselője, a kiváló szaxofonos Ávéd János szerzeményeiből nyújtanak át egy csokorra valót. A néhány vendégművésszel együtt húsztagú zenekar profizmusának és varázslatos hangzásvilágának nincs szüksége magyarázatra: a Fekete-Kovács Kornél vezette big band minden megmozdulása világszínvonalat képvisel. Cseri Kálmán, a neves református lelképásztor és egyházi író kifejezése adja az album címét: A Lélek gyümölcse (ez esetben a Szentlélekről van szó). Egy mélyen vallásos személyiség mondja el véleményét a legfontosabb erényekről a zene nyelvén szólva. Csak néhány cím a tizennégy tételből: Béke, Öröm, Szeretet, Türelem, Mértékletesség, Jóság, Hit. A Szelidségről szóló tételben Ávéd János remek tenorszaxofon-szólója koronázza meg a zenei matériát. A lemez mind Ávéd, mind pedig a MAO pályájának kiemelkedő állomása.

MA

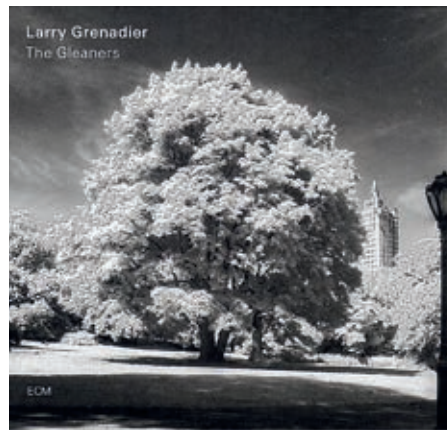
Budapest Jazz Orchestra Plays the Music of Linda Kovács – Sunflower

BJO Records
009

Ezzel a lemezzel mindenkinek egy vakteszt során kellene megismerkednie. Már az első hangoknál elkezdené hegyezni a fülét a delikvens, milyen remekül építkező, érdekesen fejlődő és szépen kiteljesedő szerzeménnyel van dolga, nem beszélve a tömören, egységesen hangzó zenekarról, az izgalmas szólammozgásokról és a kristály-penge énekhangról. Aztán tovább fűlelné: mindenféle kortárs (a jelző kicsit sem elidegenítő jelentéshálóját megrezgető) hatások érződnek a darabokban, változatos hangulatok, alapülkötések, szerkezeti elgondolások, a nagyzenekart kreatívan használó hangszerelések és lefegyverző hangszer-szólók. Nincs kizárva, hogy hamar megérkezne a megfejtés: itt bizony magyar big bandről van szó, mert ezen a téren egyértelműen nagyhatalom vagyunk. Annak hallatán viszont a legtöbb hallgatónak elkerekedne a szeme, hogy minden szerzemény és hangszerelés az énekesnő munkája. Pedig Kovács Linda nem most debütált ezekben a szerepekben, de minden bizonnyal a Sunflower az eddigi legjelentősebb munkája. Kár, hogy a borítón nem olvasható a BJO tagnévsora, sem a szólók „elkövetői”, akik közül muszáj megemlíteni Juhász Attilát, Zana Zoltánt, Csejtey Ákóst és Birta Miklóst.

BB

ECM Records –
Hangvető

ECM 2560

Larry Grenadier: The Gleaners

Nem különösebben váratlan megállapítás egy szóló-nagybőgő-lemezzel, hogy nehéz hallgatnivaló, és hogy megkívánja a megfelelő hangulatot, egy bizonyos elmélyültséget, alkalmat a befelé fordulásra, befelé figyelésre. Lassú munkával lehet eljutni arra a pontra, hogy együtt rezonálhasson hallgatója Grenadierral, miközben forog a The Gleaners, és hogy hallgatásból befogadás váljon. Ahogy Grenadier is lassú, aprólékos munkával jutott el oda, hogy készen álljon ennek az anyagnak a rögzítésére (a gleaner gyűjtőgetőt jelent). Mint írja, sok kutatásra, szemlélődésre volt szüksége, hogy pontosan feltérképezze, mi is az ő lényege nagybőgősként, mi az a sound, hangszín, melyek azok a harmóniai és ritmikai nyomvonalak, amelyek mentén önmagához érkezhetsz el. Mindezt természetesen meghatározzák az őt valaha ért zenei benyomások, inspirációs források, amelyek közül kiemeli a többi között Oscar Pettiford, Ray Brown, Charles Mingus, Jeff Chambers, Wilbur Ware és John Patitucci munkásságát, illetve azokat a művészeket, akikkel hosszabb ideig dolgozott együtt, köztük Pat Metheny, Joe Henderson, Brad Mehldau, Paul Motian vagy Charles Lloyd. Sokat hallgatta más hangszeresek szólómunkáit is, köztük Sonny Rollint, Joe Henderson és Kim Kashkashiant. Ez Grenadier első szólólemeze – nem úgy Manfred Eicher ECM-vezéré, aki korábban már lehetőséget adott effajta megnyilatkozásokra, avagy éppen sugalmazta őket Miroslav Vitous, Dave Holland, Eberhard Weber vagy Barre Phillips esetében. Talán az is magyarázza a bőgősökkel kapcsolatos szim- és empátiáját, hogy maga is bőgősként kezdte. A The Gleanersben a saját szerzeményekhez egy-egy George Gershwin-, John Coltrane- és Paul Motian-opus társul, meg egy Rebecca Martintól, Grenadier feleségétől, amelynek eredetije vokális darab. Ezen felül helyet kapott rajta két kompozíció a szintén ECM-es Wolfgang Muthspieltől, a bőgős régi barátjától és harcostársától. Minden számban olyan technikai megoldást választ, amely annak grenadieres interpretációjához a legjobban illik, vonóval és pizzicato is hallható – gyönyörűen. Csak egy ponton használják az overdubbing eszközt, mindvégig mindenfajta technikai beavatkozás nélkül szól a bőgő. Eklektikus anyag, amely hűen tükrözi Larry Grenadier összetett (talán nem csak) zenei személyiségét.

Bércesi Barbara

Binder Trio: Bartók Béla: Gyermekeknek

BMM
02111575775

Négy év telt el azóta, hogy Bartók Béla kompozícióinak szerzői jogi védeltsége lejárt, s így a hatalmas életmű (mint tiszta forrás) megnyílt a jazz és a világzene alkotóművészei számára. Ennek a nemrégiben indult folyamatnak fontos állomása Binder Károly, Fonay Tibor és Benkó Ákos trió-lemeze, amelyre 15 kis karakterdarabot választottak ki Bartók Gyermekeknek című négykötetes zongora-sorozatából. Binder – miközben hűségesen ragaszkodott Bartók kompozíciós eszköztárához – a zárt formai kereteket megnyitotta és hosszabb improvizációs szakaszokkal bővítette. Egyes esetekben az ostinato-basszus maradt a kiindulópont, máskor egy eredetileg moll-hangnemmű darabot Binder átharmonizált dúrba (vagy fordítva), és a trió az így megszületett új harmóniasorra rögtönöz. Ami pedig talán a legérdekesebb: a kárpát-medencei keservesek, sirató-motívumok találkozása az afro-amerikai blues-balladák hangrendszerével, díszítéseivel. Erőltetett lenne mindezt organikus egységnek nevezni, de tény, hogy könnyen rá lehet tapintani a közös pontokra.

ReA

Elek István Quartet: Jazz-Elek

BMM
201901112575776

Nem hivatalos kifejezés ugyan, ha valaki „jazzel”, Elek István mégis ezt teszi csaknem fél évszázada. Munkássága a műfaj legkülönfélébb területeihez kötődik, de saját nevén jegyzett együttese és lemeze eddig nem volt. Öt éve alapította kvartettjét, és végre itt van a várva várt album is. Sikeres fellépések jelezték, hogy az együttes a zenei paletta olyan területén működik, amely igazán hiánycikk. Ez pedig egy időtálló stílusirányzat, a swinges mainstream jazz, a melodikus post-bop. A Coleman Hawkins–Ben Webster-iskola eminens tanulója például Scott Hamilton, és bátran állíthatjuk, hogy Elek Pista is az. Minden nádfúvós hangszer-avatott mestere, aki a lemezen is felvonultatja hangszer-arszenálját: gyönyörű tónussal remekel a tenoron az In A Mellow Tone-ban, szopránon játszik Joe Henderson Recordamejában, baritonon a Ready and Able-ön, és klarinétozik a Bluesette-ben. Komponensi vénáját is megmutatja, hiszen a nyolc számból hármat ő jegyez, amelyek szervesen illeszkednek a standardek sorába. Hűséges zenészbartói kísérik: Weisz János zongorázik, Molnár Péter bőgőzik, és Cseh Balázs dobol. Széles repertoárjuk ismeretében reméljük a mielőbbi folytatást.

MA

Révész Richárd–Romhányi Áron R2: Little Havana

EuroArt Media

A két kitűnő zongoristának régi álma vált valóra ezzel az albummal. Ami a kompozíciókat illeti, békésen megosztottnak fele-fele arányban. Érdekes, hogy miközben Révész itthon a latin jazz koronázatlan királya, a címadó számot mégis Romhányi jegyzi. Komponista vénájára már csaknem másfél évtizede – triójának Passion & Purity című lemezén – felfigyeltem. Mind a kompozíciók, mind pedig a hangszeres játék annyira autentikusak, hogy jó eséllyel latin szerzőkre és előadókra gyanakodna egy „vakteszt” alanya. Persze aligha tagadható az olyan nagy mesterek hatása, mint Michel Camilo. Ráadásul Ricsi páratlan tapasztalatokkal rendelkezik a latin zene területén. Hihetetlen összhang nyilvánul meg a két zongorista között. (Ezt tükrözik a fotók is.) Két jóbarát beszélget egymással – hangszerek segítségével. Más környezetből érkeztek, de egy nyelven beszélnek. Akár egyezik a véleményük, akár nem, de odafigyelnek egymásra, mert érdekli őket a másik mondanivalója. Ricsi kompozíciói latin-amerikai élményeit tükrözik, spanyol címeik is erre utalnak, Áron zenei utazása pedig Kubától a líbiai római romvárosig (Leptis Magna) tart. Óriási lemez, nem lehet megenni!

MA

Pozsár Eszter: Contempo Apassionato

L.V. Records

A kiváló fuvolista és szaxofonos elkötelezett híve a műfajnak, és rendszeresen jelentkezik új projektekkel. Nem könnyű pálya az övé, kitarása is tiszteletreméltó. Különleges művészetét megcsodálhattuk Coolactive és Trans-Formation együtteseiben, de például Révész Richárddal készített duóalbumán is. Legújabb lemezét trióformációban készítette, régi zenésztársa Eichinger Tibor gitározik és Csurkulya József játszik a hazai jazzben is mindinkább teret hódító, jellegzetes magyar hangszeren, a cimbalmon. Eichinger az egyik legizgalmasabb zenész a gitárosokban egyáltalán nem szükkülő hazai jazzszíntéren, és hosszú ideje tartó együttműködésük igazán eredményes találkozás. Közreműködik még az ütőhangszerek avatott mestere, Czibere József is. A kompozíciókat is ketten jegyzi a gitárossal, egynek Csurkulya a szerzője. A változatos témák között vannak fülbemászó dallamok, Eszternek más kultúrák iránti érdeklődését mutató darabok, Tibornak pedig az elvontabb irányzatok iránti vonzalmát tükröző számok. Az album címe igazán találó, hiszen ez a szépséges zenefolyam érzelmekben végtelenül gazdag, egyben rendkívül korszerű, mai előadásmód jellemzi.

MA